

Nemám hroby rodičov

Veľký cestovateľ a umelec. Nakrúcal v päťdesiatich krajinách sveta. V Riu de Janeiro ho naposledy prepadli, no najväčšie krivdy mu napáchali počas minulého režimu komunisti. Podľa vlastných slov vtedy stelesňoval s Milanom Kňažkom (63) a Magdou Vášáryovou (66) u ľudí pocit slobody. Porozprával nám, ako neprišiel na pohreb vlastnej matky, o vzťahu k Mišovi Dočolomanskému († 66) a Winnetouovi, o Divadle Aréna, luxuse, smrti a vnúťatách. Juraj Kukura (61).

S obľubou cestujete do zahraničia. Kde ste boli naposledy?

– V Miláne. Bol som sa pozrieť na Mira Dvorského a bol som na Slovensko veľmi pyšný. V La Scale spievala aj Fogašová a Jenis... Nie je každodenné, aby sa v takom veľkom počte pohybovali na najväčšej opernej scéne sveta.

Prešli ste už zrejme poriadny kus sveta. Autom či viac lietadlom?

– Najradšej cestujem vlakom, to je pre mňa dovolenka. Urobím si chlieb so šunkou, zoberiem dobré pivo a ako sa vlak pohne, začnem jesť a čítať. Auto a lietadlo sú pre mňa prostriedky, ktorými sa dopravujem za prácou. Filmoval som v päťdesiatich štátoch sveta – Grónskom počnúc a Novým Zélandom, Fidži a Mexikom končiac. Keď pôjdete do Ria de Janeiro, poviem vám, ktorá je dobrá reštaurácia, kde sú v Mexiku najlepší Mariachi (ľudoví hudobníci) alebo ktorý je najlepší hotel v Manile a aká je tam chudoba. Čiže mám predstavu o svete a to sa týka aj Arény. Divadlo sa nemá robiť odtiaľto von, ale zvonku dovnútra. Aj vrátane Bratislavy som teda stále na cestách. Som ženatý 31 rokov a moja manželka chodí 31 rokov stále za mnou. A viete, čo je najkrajšie na cestách? Návraty.

V Riu de Janeiro vás okradli...

– Mojou vinou, lebo som nechal na Copacabane ležať veci. Problém bol v tom, že zobrali aj kľúč od trezoru. Človek musí v tejto krajine rešpektovať určité zásady. A hlavná zásada znie: Musíte mať pri sebe peniaze, ale nie veľa. Keď vás napadnú, musíte tie peniaze dať – dvadsať dolárov, a máte svätý pokoj. Keď nemáte, tak ich to rozčúli, a keď máte veľa, tak je to tiež veľmi nepríjemné.

Kam sa chystáte najbližšie?

– Do Jeruzalema a možno pôjdem točiť na Nový Zéland.

Máte byty v Hamburgu, Prabe aj Bratislave. Poviete si vlastne niekedy: Toto je môj domov?

– Doma som tam, kde je moja manželka. Základný východiskový bod je Hamburg. Bývam tam v strede mesta pri jazere. Mesto ma prijalo s otvorenou náručou a v najt'ažších chvíľach môjho života sa ku mne zachovalo veľmi veľkoryso. A za to som vďačný.

Nedávno ste na doskách Arény uviedli hru Komunizmus. Ako si spomínate na tieto časy?

– Zistil som, že mladá generácia o tom nemá ani tušenia. Práve teraz, v čase krízy, môžu rôzne totalitné paroly nahovárať ľuďom, ako mal vtedy každý prácu, každý bol poistený, rekreácie boli zadarmo, rožok stál tridsať halierov a neviem čo. Dá sa to zneužiť. A práve preto je táto hra na správnom mieste a ukazuje, čo to bol za príšerný režim. Predstavte si, že by ste nemohli cestovať, učiť sa jazyky, nemohli by ste písať, tak ako píšete, pretože vaša práca by bola cenzurovaná. Slobodné myslenie bolo zakázané, človek mal sebacenzúru v hlave. Osudy ľudí boli v rukách tých, ktorí to riadili. Keď tu mladí ľudia ako vy nechceli žiť, tak ich zastrelili na hranici ako zajace.

O vašom vtedajšom odchode z Československa do Nemecka sa stále veľa hovorí. Ako to teda bolo?

– Filmoval som veľmi dôležitý trojdielny film *Via Mala* v Bad Gasteine, a keďže sa nakrúcanie predĺžilo, sľúbili, že mi predĺžia tú nezmyselnú výjazdnu doložku. Iba s ňou ste mohli vycestovať. Namiesto toho mi prišiel rozsudok, že som odsúdený na tri a pol roka väzenia. Práve som točil s Mariom Adorfom na takej lúke. Doručili mi tam rozsudok, že ma odsudzujú za opustenie republiky a zabavujú celý môj majetok. To sa aj stalo a dodnes tak je. Zabavili mi aj tituly, ktoré som dostal za svoju umeleckú prácu. Vracat' sa mi nechcelo, lebo nebolo napísané, aké je v tej base menu a či budem mať jednoposteľovú alebo dvojposteľovú celu. Takže, keď som nemal tieto záruky, nebolo odo mňa rozumné, aby som sa vracal. (úsmev)

Čiže ste s odchodom zo Slovenska vopred nerátali?

– Emigrácia je, keď predáte svoj nábytok, obrazy dáte súrodencom, chatu prepíšete na Fera, zbalíte to najnutnejšie a idete preč. Ale ja som nič také neurobil, nepočítal som s tým. A jedného dňa som dotočil film *Via Mala* a zistil som, že si musím prenajať byt, kúpiť hrnce atď. Zistil som, že nič nemáme, nikto nám nepísal, ľudia sa nám báli telefonovať, bolo zakázané o mne hovoriť, písať a vysielat' moje filmy. Mali sme strach a nevedeli sme, čo s nami bude. Tak sme si v zásielkovom obchode OTTO Versandhaus kúpili asi šesť kastrólov. A OTTO Versandhaus bol jediný, ktorý nám písal: „Vážený pán Kukura, Alles Gute zu ihrem Geburtstag“ a priložili nejaký prospekt. Tak som sa vždy potešil a zakričal: „Táňa, píšu nám.“

Na Slovensku však ostali vaši rodičia...

– Moja mama ochorela na rakovinu a to bolo strašné. Nemohol som k nej ísť. Potom zomrela a ja som nemohol ísť na jej pohreb. Možno som mal ísť a nechať sa zavrieť, neviem... Potom mamín popol rozsypali, pretože povedala: Kto bude chodiť na môj hrob? Môj otec potom poprosil mňa aj brata, že keď je rozsypaná jeho manželka, aby sme rozsypali aj jeho. A teraz nemám ani hroby rodičov. A to je komunizmus, že nemám ani hroby rodičov.

Medzi ľuďmi koluje o vašom odchode aj veľa mýtov a legiend. Počuli ste o nich?

– Samozrejme. Počul som také hlúposti, že som pašoval krv a niekde pri Viedni som mal haváriu, zrazu tam bolo plno krvi a ja som vystúpil nezranený. Tomu sa hovorí Rufmord – vražda z povesti – aby sa potlačilo, čo ste dokázali, tak sa vás snažia zdiskreditovať. Ja som tam točil veľké filmy, robil som s najväčšími režisérmi a hercami, tak sa na mňa vymýšľali takéto hlúposti.

Niektorí bývalí kolegovia vám vraj nevedia zabudnúť, že ste ostali v Nemecku.

Čo mi nevedia zabudnúť? Čo sa na mňa vymyslelo alebo to, že som mal vonku úspech?

Ak sa pozriete späť, urobili by ste dnes to isté?

– Predstavoval som si, že tam budem ďalej slobodne robiť, išiel som tam pracovať s povolením. Keď to dnes hodnotím, tak to bolo ťažké. Musel som hrať divadlo v nemčine, Shakespeara v nemčine, a to nie je také jednoduché, ako si každý myslí. Keby som sa mohol vrátiť, tak by som tam možno tie inscenácie nehral. Určite by som niektoré veci nedokázal.

Vraj ste v mladosti s Milanom Lasicom a Zitou Furkovou pretekali na autách po bratislavských uliciach?

– To určite nie, o tom nič neviem. Nikdy som nepatril do partie Milana Lasicu, ani nepatrím. Naša partia bol Milan Kňažko, Magda Vášáryová a ja. Robili sme kariéru, mali sme úspech,

boli sme nezávislí. Dokonca si myslím, že naša popularita mala niečo spoločné aj s tým, že sme stelesňovali u ľudí pocit slobody. Ani Magda, ani Milan, ani ja sme nijakým spôsobom nespolupracovali a nedali sme sa zlomiť. A to bolo mnohým ľuďom veľmi sympatické.

V 35 rokoch vám udelili titul zaslužený umelec, čo je slovenský unikát...

– Bol som najmladší a aj mi ho najrýchlejšie zobrali. Myslím, že o osem mesiacov. Ešte bol taký prípad, že som bol jeden deň predsedom triedy na Jilemnického škole. Stal som sa predsedom, niekto sa mi vysmial, pobili sme sa a na druhý deň mi to zobrali.

Minulý rok navždy odišiel Michal Dočolomanský. Vaše vzájomné vzťahy neboli práve najlepšie.

– Moje vzťahy s Mišom Dočolomanským boli vôbec tie najlepšie, pretože Mišo pre mňa zo všetkých najviac znamenal. Bol prvý herec, ktorého som stretol. Keď sme nakrúcali môj prvý film, bývali sme spolu v Malatinej v jednom dome. S ním som spoznával, čo je to herectvo, čo je to disciplína. Moje prvé stretnutie s herectvom vôbec bol Mišo Dočolomanský. Hral som zápornú postavu a on kladnú. Za všetko, čo robím, má miesto v mojej duši.

Prečo si potom niektorí myslia, že ste spolu nevychádzali?

– Bola tam jedna malá kauza, keď mal Mišo problém z toho, že hral v niektorých filmoch a spomenul moje meno. Ale určite to nebol zámer, takých vecí sa stáva tisíc.

Aké vzťahy máte s bývalými kolegami z Národného divadla?

– Pozrite sa, ja tu nie som na to, aby som mal nejaké vzťahy. Som tu preto, aby som robil dobré divadlo. V Aréne už dostal Marián Labuda Dosky a dostala ich aj Milka Vášáryová. To, že ich nedostal Emil Horváth za postavu Husáka, je pre mňa nepochopiteľné. Čiže nemám žiadne predsudky a nikto u mňa nie je na čiernej listine.

Po návrate z Nemecka ste teda prijali veľkú výzvu v podobe Divadla Aréna. Rozprávali ste sa o ňom aj s bývalým riaditeľom, mimom Milanom Sládkom?

– Áno, rozprával som sa s ním a aj som mu ponúkol, aby tu pravidelne účinkoval. Napriek tomu, že to vtedy odmietol, moja ponuka platí. Ja v Aréne hrám len preto, lebo musím. Nie je mojou úlohou realizovať sa tu ako herec. Kozu hrám preto, lebo to nikto nechcel hrať. Nevedeli sa identifikovať s tým, že majú vzťah s kozou so všetkým, čo k tomu patrí. Potom som hral v Rodinnej slávnosti pedofilného otca, to tiež nikto nechcel. Keď to videl profesor Traubner, hovorí: Som zvedavý, čo to bude do tretice. A bol to eštabák v hre Komunizmus.

Niektori o vás raz povedal, že vašou metou je stať sa riaditeľom Slovenského národného divadla.

– Určite to nie je pravda. Keby som po tom túžil, tak by som to mohol robiť. To vám tu môžem podpísať. Som rád, že sa mi s pomocou viacerých ľudí, naposledy z Bratislavského samosprávneho kraja, podarilo Arénu takto vybudovať. Dnes uvažujeme, ako z nej urobiť obrovský kultúrny stánok. Nechcem administratívne riadiť nejaké divadlo a zaoberať sa dovolenkami hercov. Nie som taký človek. Robím tu v sobotu, nedeľu a chodím sem o pol siedmej ráno, pretože už mám tzv. senilný útek z postele. Pre mňa je Aréna kreatívna a neviem si predstaviť, že by som mohol byť kreatívny v tejto pozícii v Národnom divadle. Môžete odkázať, že nemusia mať strach. (smiech)

Nakrúcali ste aj s legendárnym Winnetouom – Pierrom Briceom. Nedávno povedal, že mu rola indiánskeho náčelníka doslova zničila život. Ako pôsobil na vás?

– Pierre je úžasný človek. Bol som s ním asi štyri mesiace, dva diely sme natočili v Sierre Nevada. Naučil ma piť červené víno. Vtedy bol šesťdesiatdvaročný a bolo tam 50-stupňové

teplo. A on si v tej 50-stupňovej horúčave dal k obedu fľašu červeného vína a išiel jazdiť na koni. Ja na tom koni neviem jazdiť ani bez fľaše červeného, a keď som videl, ako ho v tom teple pije, tak mi prišlo zle. A či mu Winnetou zničil život? Bol oveľa známejší v Nemecku ako Francúz vo Francúzsku. Myslím si, že prežil krásny život a má sa za čím obzrieť. To sú také veci, keď na človeka príde smútok...

Zajtra oslávite 62 rokov. Cítite už zopár rokov v kostiach?

– ... hovorí sa, že každý človek je taký starý, ako sa cíti. To je jedno z najväčších klamstiev. Podobné poznám len jedno, že šaty robia človeka. To je najväčšia luhanina, aká na svete existuje. Môžete si dať na seba Armaniho, ale buď máte osobnosť, alebo nemáte. Môžete sa obliecť, ako chcete, nebudete krajší. Môžete byť v Riu de Janeiro, no keď ste s človekom, s ktorým si nemáte čo povedať, alebo s manželkou, kde je manželstvo rozbité, je to katastrofálna dovolenka. Ale keď ste s niekým, koho máte rád, stačí, aby ste si dali žemľu so salámou na nejakej lavičke, pozeráte sa na more a ste šťastný. A to isté je s vekom. Pozrite sa na tých, ktorí majú 64 rokov a hrajú sa na mladých. Človek nie je taký starý, ako sa cíti, ale človek je taký starý, aký je. Niekedy som celú noc preflámoval a mal som o dve kilá menej. Dnes celú noc nepreflámujem, lebo nevydržím, a keď sa pokúsím, tak mám o dve kilá viac. Metabolizmus inak funguje.

Pýtal som sa aj preto, lebo pred dvoma rokmi ste mali zápal slepého čreva a museli vás operovať.

– Áno, áno. Myslím si, že je dôležité, aby človek zomrel zdravý. Aby ste sa netrápili vy a netrápili ľudí okolo vás. Aby to s vami jedného dňa seklo.

Váš syn Filip nedávno skončil v chomúte. Túžite po vnúčatách?

– Myslím si, že áno. Nikdy som si to nemyslel, lebo neznášam, keď deti vyrevujú, skáču a špliechajú sa vodou, ide ma z toho poraziť. (smiech)

Ale keď budú vaše, tak to znesiete...

– Asi áno, myslím, že by sa mi to páčilo.

Karol Bustin ml., Plus 1 deň, 14.3.2009